صلح‌نامهٔ زنان

در بارهٔ موضوعات

کاهش خشونت‌ها، تبادلهٔ زندانیان، مسئلهٔ فقه حنفی به عنوان مبنای حل اختلاف در جریان مذاکرات، اصول اساسی مذاکرات، و آتش‌بس

آگست ۲۰۲۰ الی اپریل ۲۰۲۱

خلاصهٔ یافته‌ها:

در ماه آگست، ۵۳۹ زن در محدودهٔ سنی ۱۸ الی ٦۰ سال از ولایت‌های هرات، بلخ و ننگرهار در نظرسنجی در بارهٔ موضوع کاهش خشونت‌ها اشتراک نمودند.

- نصف پاسخ‌دهنده‌گان (۵۰,۰۹٪) گفتند که آنها اطلاع دارند که طالبان قبل از شروع گفت‌وگوهای بین‌الافغانی به کاهش خشونت‌ها تعهد نکرده بودند.
- اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (۸۰,۳۳٪) به این نظر بودند که چنانچه طالبان به کاهش خشونت‌ها توافق نکنند، صلح پایدار بدست نمی‌آید.
- اندکی بیش از پنجاه درصد پاسخ‌دهنده‌گان (۵۸,۰۷٪) گفتند که آنها در محله‌های خود شاهد کاهش خشونت‌ها نبوده‌اند.
- در پاسخ به اینکه کدام جنبهٔ کاهش خشونت‌ها برای آنها مبهم است، ۲۹٪ گفتند توافق بدست‌آمده مبهم است، ۲٤,٤۸٪ گفتند تبعات کاهش خشونت‌ها در سطح محل مبهم است، و ۱۹,٤۸٪ گفتند که طرف‌های دخیل در پروسه برای آنها گنگ است.

در ماه سپتامبر، ۱۰۵۹ زن در محدودهٔ سنی ۱۸ الی ٦۰ سال از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان و قندهار در در نظرسنجی در بارهٔ موضوع تبادلهٔ زندانیان میان دولت افغانستان و گروه طالبان اشتراک نمودند.

- سه چهارم پاسخ‌دهنده‌گان (۷۵٪) گفتند که آنها از توافق دولت افغانستان و طالبان در خصوص تبادلهٔ زندانیان آگاه بودند.
- سه چهارم پاسخ‌دهنده‌گان (۷٦٪) با رهایی ۵۰۰۰ زندانی طالبان از سوی دولت افغانستان قبل از آغاز گفت‌وگوهای صلح موافق نبودند.
- اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦۳٪) به این نظر بودند که رهایی زندانیان طالبان به کاهش خشونت‌ها منجر نخواهد شد.
- اکثریت مطلق پاسخ‌دهنده‌گان (۹۷٪) گفتند که آنها از بازگشت زندانیان آزاد شدهٔ طالبان به میدان جنگ نگرانی دارند.

در ماه نومبر، ۱۷۰۰ زن در محدودهٔ سنی ۱۸ الی ٦۰ سال از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان و قندهار در در نظرسنجی در بارهٔ موضوع فقه حنفی به عنوان مبنای حل اختلاف در جریان مذاکرات اشتراک نمودند.

- کمی بیشتر از نصف پاسخ‌دهنده‌گان (۵۵,۹۰٪) گفتند که آنها اطلاع داشتند که گفت‌وگوهای بین‌الافغانی به دلیل بحث روی اینکه فقه حنفی به عنوان مبنای حل اختلاف در مذاکرات قرار بگیرد، کند شده است.

- وقتی پرسیده شد که آیا با موضع تیم مذاکره‌کنندهٔ جمهوری اسلامی افغانستان موافق اند که فقه حنفی در صورتی می‌تواند مبنای حل اختلاف در مذاکرات قرار بگیرد که حقوق اقلیت‌های مذهبی دیگر بدون تبعیض به رسمیت شناخته شود، اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٥٧,٤٪) گفتند بلی.
- اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦٤,٥٪) ابراز نگرانی کردند که چنانچه فقه حنفی به عنوان مبنای حل اختلاف در مذاکرات قرار بگیرد، ممکن است حقوق اساسی زنان که در قانون اساسی فعلی گنجانیده شده به خطر بیفتد.
- اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦٦,٣٪) گفتند که تیم مذاکره‌کنندهٔ طالبان باید مشخص کنند که در کدام موضوعات و عرصه‌ها فقه حنفی می‌تواند مبنای حل اختلاف باشد و در کدام موارد دیگر نمی‌تواند.

در ماه جنوری، ۲۱۰۱ زن در محدودهٔ سنی ۱۸ الی ٦٠ سال از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان و قندهار در در نظرسنجی در بارهٔ موضوع مناقشه بر سر اصول اساسی گفت‌وگوها اشتراک نمودند.

- ٦٣,٢٥٪ پاسخ‌دهنده‌گان آگاهی داشتند طالبان موافقت‌نامهٔ خود با امریکا را که در فبروری ۲۰۲۰ امضاء شده بود، به عنوان چارچوب اساسی گفت‌وگوهای صلح مطرح کرده‌اند و این مسئله یکی از موانع کلیدی گفت‌وگوها بوده است.
- اندکی کمتر از نصف پاسخ‌دهنده‌گان (٤٨,١٪) گفتند که آنها از چهار اصول اساسی که تیم طرفین به تاریخ ۲ دسامبر ۲۰۲۰ روی آن به توافق رسیدند، و شامل توافق طالبان و امریکا منحیث یکی از اصول اساسی می‌شود، آگاهی دارند.
- اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦٩,٩٪) اظهار نگرانی کردند که پذیرفتن توافق امریکا و طالبان به حیث یکی از اصول گفت‌وگوها ممکن است دست‌آوردهای دو دههٔ اخیر زنان را به خطر بیندازد.
- حدود نصف پاسخ‌دهنده‌گان (٤٨,٧٣٪) گفتند که سه اصل اساسی دیگر – خواست مردم افغانستان برای صلح پایدار، تعهد تیم‌های مذاکره‌کننده به صلح پایدار و خواست سازمان ملل متحد برای تضمین صلح پایدار – برای حفظ حقوق زنان کافی نیست.

در ماه مارچ، ۲۲۱۲ زن در محدودهٔ سنی ۱۸ الی ٦٠ سال از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان، قندهار، دایکندی، پنجشیر و جوزجان در در نظرسنجی در بارهٔ موضوع آتش‌بس همه‌جانبه در افغانستان اشتراک نمودند.

- از میان پاسخ‌دهنده‌گان، ۲۷,۲۲٪ آتش‌بس را توقف خشونت‌های مسلحانه تعریف کردند، ۱۵,۷۸٪ آنرا کاهش خشونت‌ها توصیف کردند، ۱۲,۳٤٪ گفتند آتش‌بس به معنای توقف موقت خصومت‌ها است و ٤١٪ گفتند ترکیبی از تمام موارد فوق.
- به منظور اینکه آتش‌بس برای پروسهٔ صلح بصورت کل مفید واقع شود، تقریبا تمام پاسخ‌دهنده‌گان (٩٩,٥٪) گفتند که یک میکانیزم رسمی حل اختلاف برخاسته از جریان تطبیق آتش‌بس باید از سوی طرفین در توافق‌نامهٔ آتش‌بس گنجانیده شود.
- اکثریت مطلق پاسخ‌دهنده‌گان (٩٨,٦٪) به این باور بودند که زنان و جامعهٔ مدنی باید در نظارت از تطبیق آتش‌بس مشارکت داشته باشند.
- برای عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش‌بس، ٣٤,٠٤٪ جامعهٔ مدنی را پیشنهاد کردند، ٣٣,٦٣٪ نهادهای دولتی در سطح ولایت را پیشنهاد کردند، ۱۰,۹۹٪ بزرگان قومی را پیشنهاد کردند، ۹,۱۳٪ اعضای شوراهای ولایتی را پیشنهاد کردند، ٤,٨٨٪ عالمان دین را پیشنهاد کردند، ٤,٣٤٪ شوراهای ولسوالی و قریه را پیشنهاد کردند و ۲,٦۲٪ نمایندگان محلی طالبان را پیشنهاد کردند.

در ماه اپریل، ۲۵۰۰ زن در محدودهٔ سنی ۱۸ الی ٦۰ سال از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان، قندهار، دایکندی، پنجشیر، جوزجان، فراه، فاریاب، بادغیس، بغلان، پکتیا و کنر در در نظرسنجی در بارهٔ موضوع حکومت انتقالی صلح اشتراک نمودند.

- وقتی پرسیده شد که قبل از توافق روی حکومت انتقالی صلح، به نظر آنها روی چه مواردی موافقت صورت بگیرد، اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦۹,٤٪) گفتند روی آتش‌بس توافق شود و ۲۳,۹٪ گفتند تعهد به کاهش خشونت‌ها.
- سه چهارم پاسخ‌دهنده‌گان (۷۳,٤٤٪) گفتند که بهترین روش برای گزینش رئیس جمهور حکومت انتقالی انتخابات است در حالیکه ۱٤,۹٦٪ گفتند جامعهٔ جهانی انتخاب کند و ۷,۱٦٪ گفتند طرف‌های مذاکره‌کننده انتخاب کنند.
- حدود نصف پاسخ‌دهنده‌گان (٥٤,۲٤٪) به این نظر بودند که قدرت در حکومت انتقالی متمرکز باشد ولی ۱٥,۲٤٪ دیگر گفتند که در حکومت انتقالی قدرت باید غیرمتمرکز باشد.
- در رابطه به اینکه از نظر پاسخ‌دهنده‌گان چند درصد اشتراک زنان در حکومت انتقالی شمولیت را منعکس خواهد کرد، ۷٦,٤٪ گفتند که ٤۰ الی ٥۰ درصد، ۱٥,۲٪ گفتند ۳۰ الی ٤۰ درصد و ٤,۹۲٪ گفتند ۲۰ الی ۳۰ درصد.

معرفی ابتکار بشنو:

«بشنو» ابتکاری است که از سوی نهاد پژوهش و توسعه در سال ۲۰۲۰ ایجاد شده تا با استفاده از تکنالوژی روش‌شناسی ترکیبی دیدگاه‌های هزاران زن را از شانزده ولایت از صحت، آموزش و تحصیلات عالی، جامعهٔ مدنی، بخش خصوصی، رسانه‌ها و عالمان دین در بارهٔ موضوعات جاری مورد بحث در میز گفت‌وگوهای صلح، جمع‌آوری کند و بصورت سریع، نظام‌مند و معیاری در قالب «صلح‌نامهٔ زنان» به میز مذاکره برساند تا صدای زنان به جای اینکه در قالب یک نظرسنجی مقطعی انعکاس پیدا کند، بصورت متداوم بخشی از روند مذاکرات صلح باشد. بشنو سعی می‌کند این اطمینان حاصل شود که صداهای زنان در روند صلح افغانستان شامل باشد و در همین راستا یافته‌های نظرسنجی خویش را با زنان عضو تیم مذاکره کنندهٔ جمهوری اسلامی افغانستان شریک می‌نماید تا آنها شواهد کافی در اختیار داشته باشند تا خواسته‌های زنان را که در «مسیر ۲» و «مسیر ۳» مطرح می‌شوند، در میز مذاکره به قوت مطرح کنند. در ضمن، با ایجاد ارتباط با زنان عضو تیم مذاکره‌کننده ما تلاش می‌کنیم خود را مطمئن بسازیم که سوال‌های درست را در جریان نظرسنجی ماهانهٔ خویش از زنان در ولایات مطرح می‌کنم. نهایتا، بشنو یافته‌های نظرسنجی خویش را از طریق پیام‌های تیلفونی به اشتراک‌کنندگان نظرسنجی شریک می‌شود تا آنها از اشتراک‌کنندگان محض در نظرسنجی، به کارگزاران تغییر و شرکای این روند تبدیل شوند.

«بشنو» از یک رویکرد اجتماع‌محور استفاده می‌کند تا دیدگاه‌های زنان را از سکتورهای گوناگون و متنوع از ۱٦ ولایت[1] از طریق نظرسنجی تیلفونی، نظرسنجی رودرور و بحث‌های گروهی متمرکز جمع‌آوری کند. بشنو نظرسنجی‌های خویش را بصورت ماهوار انجام می‌دهد تا روند شنیده‌شدن صدای زنان نه بصورت یکباره و مقطعی بلکه بصورت مداوم و منظم بخشی جدایی‌ناپذیر مذاکرات صلح باشد. با استفاده از تکنولوژی، بشنو این ظرفیت را ایجاد کرده است تا بصورت سریع، نظام‌مند و مؤثر صداهای زنان را در رابطه به موضوعات مهم مورد بحث در «مسیر ۱» از سکتورهای مختلف از مناطق امن و مناطق ناامن جمع‌آوری نماید.

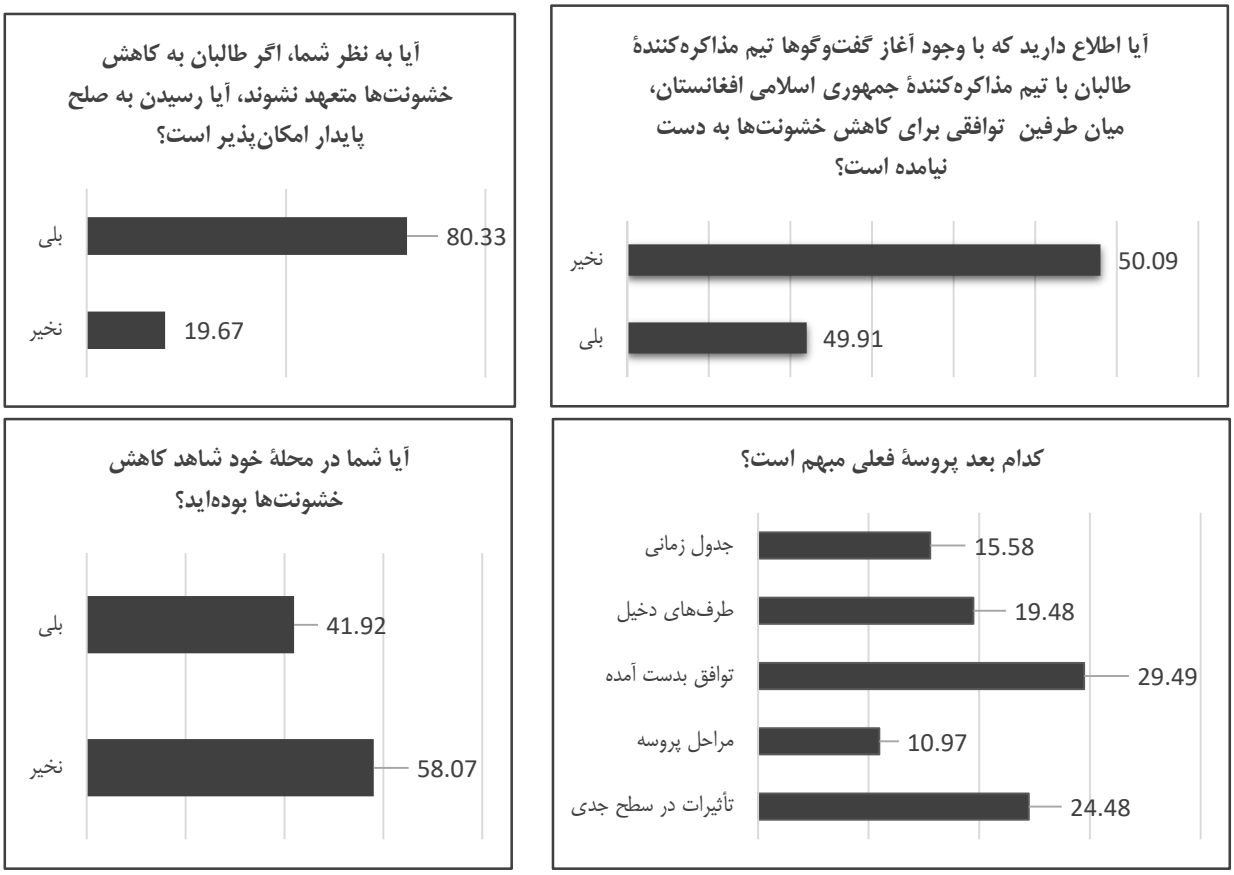
۱ ولایت‌های شانزده‌گانه عبارت‌اند از: هرات، قندهار، هلمند، ننگرهار، بامیان، بلخ، تخار، پنجشیر، دایکندی، جوزجان، فراه، فاریاب، بادغیس، بغلان، پکتیا و کنر.

روش‌شناسی:

سوال‌های نظرسنجی «بشنو» در بارهٔ بحث‌های جاری در میز مذاکرات صلح تهیه می‌شود و موضوعات گفت‌وگوها را منعکس می‌کند. هر ماه، پژوهشگران ما با استفاده از الگوی پرسش‌های بسته لیکریت، چهار سوال بسته طرح می‌کنند. همکاران ما این سوال‌ها را از طریق نظرسنجی تیلفونی از زنانی که قبلا برای اشتراک در نظرسنجی رضایت داده‌اند، می‌پرسد و بصورت همزمان همکاران ولایتی ما همین پرسش‌ها را بصورت رو در رو از زنان می‌پرسند. یافته‌های نظرسنجی تیلفونی و رو در رو مورد تحلیل قرار می‌گیرد و سپس مطابق یافته‌های آن سوال‌های بحث‌های گروهی متمرکز طرح می‌شوند. این سوال‌ها در بحث‌های گروهی متمرکز با اعضای حلقه‌های صلح زنان در ولایات به بحث گذاشته می‌شوند. با تحلیل مقایسوی یافته‌های کمی و کیفی، صلح‌نامهٔ زنان تهیه می‌شود که از سوی بشنو به طرف‌های مذاکره‌کننده و شرکای دخیل در پروسهٔ صلح شریک به اشتراک گذاشته می‌شود. این یافته‌ها هم‌چنان از طریق پیام‌های تیلفونی به اشتراک‌کننده‌گان نظرسنجی نیز شریک می‌شود تا آنها نیز در مورد دیدگاه‌های سایر زنان در ولایت آگاه شوند.

تحلیل یافته‌های نظرسنجی از ولایات:

۱: کاهش خشونت‌ها

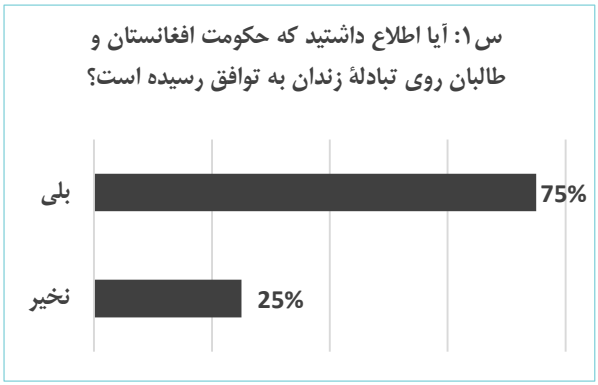

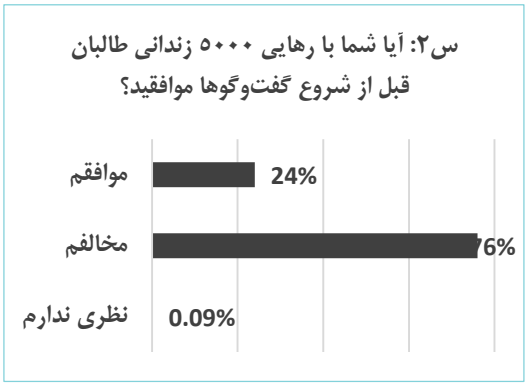
تصور می‌شد که پس از امضای موافقت‌نامهٔ طالبان و امریکا (۲۹ فبروری ۲۰۲۰) طالبان گفت‌وگوهای مستقیم با دولت افغانستان را شروع کنند و سطح خشونت‌ها را پایین نگهدارند. مطابق این موافقت‌نامه، طالبان عملیات تروریستی علیه سرزمین و منافع امریکا را متوقف کرده و اجازه نمی‌دهد که از

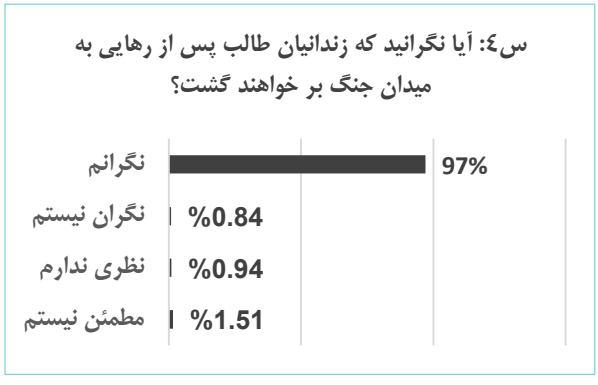
سرزمین تحت ادارهٔ این گروه گروه‌های تروریستی خارجی علیه امریکا و هم‌پیمانان امریکا استفاده کنند. در عوض، امریکا تمام نیروهای خویش را تا اول می ۲۰۲۱ از افغانستان خارج می‌کنند و ۵۶۰۰ نیروی خویش را تا جولای ۲۰۲۰ از افغانستان خارج می‌کنند. این امیدواری نانوشته نزد امریکا وجود داشت که طالبان بر علاوهٔ آغاز مذاکرات مستقیم با دولت افغانستان، در جریان خروج نیروهای خارجی میزان خشونت‌ها را بصورت چشم‌گیری کاهش خواهند داد. اما طالبان ادعا می‌کنند که آنها هیچ تعهد شفاهی در این زمینه نسپرده و در حقیقت قبل از امضای موافقت‌نامه به جانب امریکایی گفته بودند که نیت کاهش خشونت‌ها را ندارند.

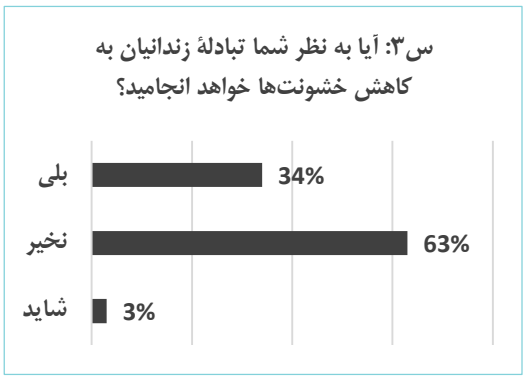
به نظر اکثریت (۸۰,۳۳٪) ۵۳۹ زن که در ولایت‌های هرات، بلخ و ننگرهای در نظرسنجی اشتراک نمودند، بدست آمدن صلح پایدار از طریق گفت‌وگو در صورتی که طالبان به کاهش خشونت‌ها تعهد نسپارند، ممکن نیست. نیمی از پاسخ‌دهنده‌گان گفتند که آنها آگاهی دارند که طالبان قبل از شروع گفت‌وگوهای مستقیم با دولت افغانستان به کاهش خشونت‌ها تعهد نکرده‌اند. وقتی از آنها پرسیده شد که در محلات خویش شاهد کاهش خشونت‌ها بوده‌اند یا خیر، اندکی بیش از نصف (۵۸,۰۷٪) آنها جواب منفی دادند در حالیکه تنها ٤١,٩٢٪ گفتند که در این زمینه شاهد بهبود بوده‌اند. در پاسخ به اینکه کدام جنبهٔ کاهش خشونت‌ها برای آنها مبهم است، ۲۹٪ گفتند توافق بدست‌آمده مبهم است، ٢٤,٤٨٪ گفتند تبعات کاهش خشونت‌ها در سطح محل مبهم است، و ١٩,٤٨٪ گفتند که طرف‌های دخیل در پروسه برای آنها گنگ است.

۲: تبادلهٔ زندانیان

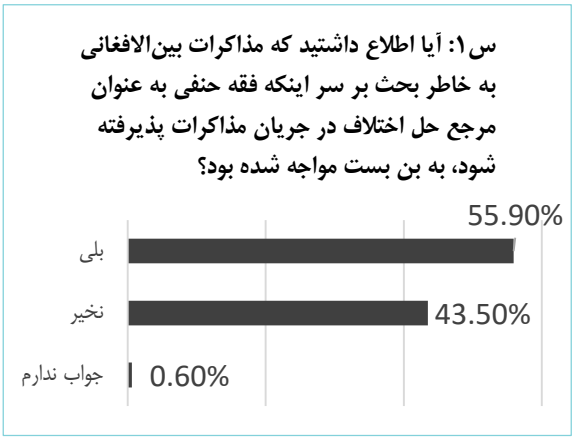

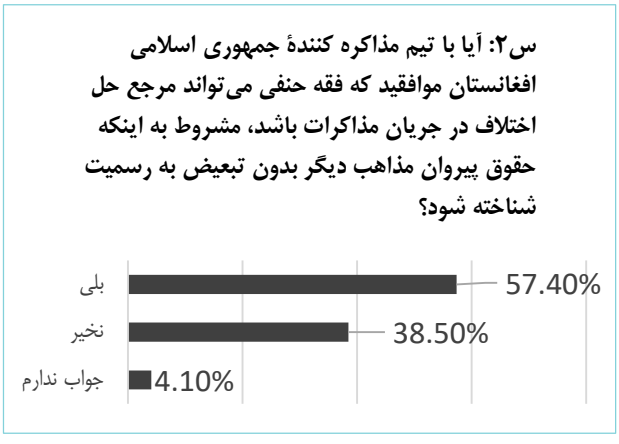
[۲] از ۱۵ الی ۳۱ آگست (۲۰۲۰)، بشنو با ۵۳۹ خانم در ولایات هرات، قندهار و ننگرهار نظرسنجی انجام داد. پاسخ‌دهنده‌گان در گروه سنی ۱۸ الی ٦٠ سال بودند و از سکتورهای جامعهٔ مدنی، کارکنان خدمات عامه، معلمان، دانش‌جویان، علمای دین، تاجران و کارمندان بخش صحت نمایندگی می‌کردند.

میان ماه‌های می و جون ۲۰۲۰، دولت افغانستان و طالبان روند تبادلهٔ زندانیان را آغاز کردند. دولت افغانستان ۵۰۰۰ زندانی طالب را آزاد کرد و در بدل آن طالبان ۱۰۰۰ زندانی دولت افغانستان را که شامل نیروهای امنیتی و کارمندان ملکی دولت می‌شد، آزاد نمود.[3] پس از امضای موافقت‌نامهٔ امریکا و طالبان در ۲۹ فبروری ۲۰۲۰، تبادلهٔ زندانیان دومین گام مهم به سوی آغاز گفت‌وگوهای مستقیم میان دولت افغانستان و طالبان تلقی می‌شد. تا اوایل ماه آگست ۲۰۲۰، دولت افغانستان ٤٦۰۰ زندانی طالبان را آزاد کرده بود ولی با رهایی ٤۰۰ زندانی دیگر را که متهم به حملات خطرناک بودند، موافقت نکرد. رئیس جمهور افغانستان یک لویه جرگه را فراخواند تا به او صلاحیت رهایی این زندانیان را بدهد. این جرگه موضوع این ٤۰۰ زندانی را به عنوان آخرین مانع فراروی آغاز گفت‌وگوها میان دولت افغانستان و طالبان ارزیابی نموده[4] و در قطع‌نامهٔ خویش که به تاریخ ۹ آگست صادر شد، رهایی این زندانیان را تأیید کردند.

اکثریت ۱۰۵۹ اشتراک‌کننده در نظرسنجی در ولایات هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان و قندهار اظهار نگرانی کردند که این زندانیان پس از رهایی به میدان‌های جنگ برمی‌گردند. در ضمن، اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦۳٪) به این نظر بودند که رهایی زندانیان طالبان به کاهش خشونت‌ها منجر نخواهد شد. بر علاوه، سه چهارم پاسخ‌دهنده‌گان (۷٦٪) با رهایی ۵۰۰۰ زندانی طالبان از سوی دولت افغانستان قبل از آغاز گفت‌وگوهای صلح مخالف بودند. معنای ضمنی این موقف خانم‌ها این است که این موضوع باید پس از شروع گفت‌وگوهای مستقیم میان دو طرف به بحث گذاشته می‌شد به جای اینکه شرط شروع مذاکرات باشد. سه چهارم پاسخ‌دهنده‌گان (۷۵٪) گفتند که آنها از توافق دولت افغانستان و طالبان در خصوص تبادلهٔ زندانیان آگاه بودند.

۳: فقه حنفی به عنوان مبنای حل اختلاف در جریان مذاکرات

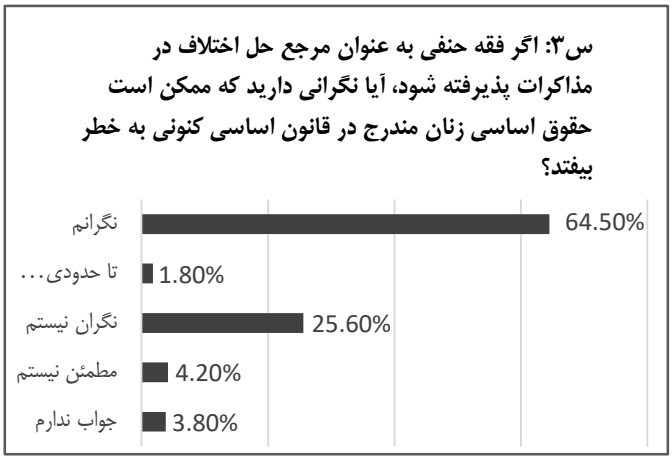

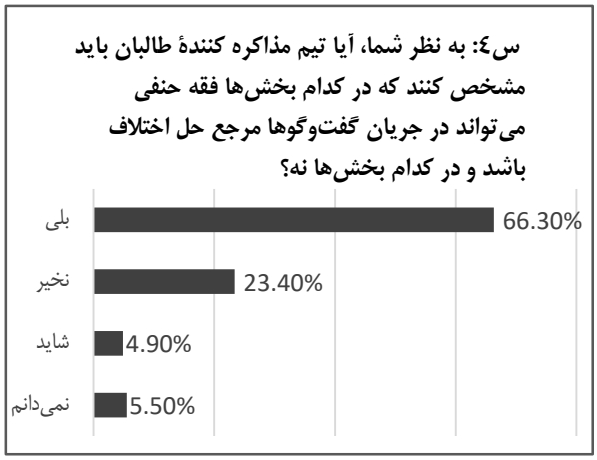

[3] "Ghani Signs Decree to Release Taliban Prisoners," Tolonews. 11 March 2020. https://tolonews.com/afghanistan/ghani-signs-decree-release-taliban-prisoners

[4] peace." 12 August 2020. Afghanistan Analysts Network. https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/kabul-opens-door-for-peace-talks-the-results-of-the-loya-jirga-on-prisoners-and-peace/

[۵] از ۳ الی ۲٤ سپتامبر (۲۰۲۰)، بشنو با ۱۰۵۹ خانم در ولایات هرات، قندهار، ننگرهار، بامیان، بلخ، هلمند و تخار نظرسنجی انجام داد. پاسخ‌دهنده‌گان در گروه سنی ۱۸ الی ٦۰ سال بودند و از سکتورهای جامعهٔ مدنی، کارکنان خدمات عامه، معلمان، دانش‌جویان، علمای دین، تاجران و کارمندان بخش صحت نمایندگی می‌کردند.

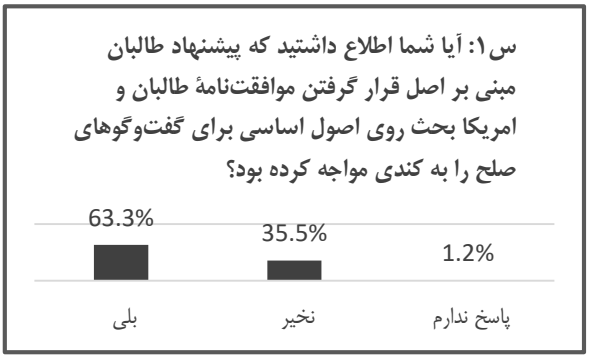

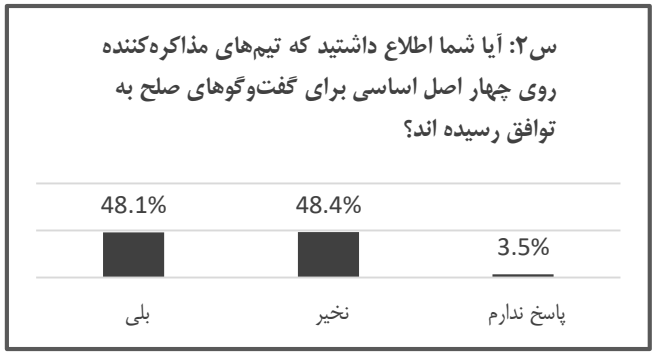
در جریان دور اول مذاکرات بین‌الافغانی، بحث‌ها روی کارشیوۀ مذاکرات صورت گرفت ولی یکی از موضوعات اختلاف‌برانگیز این پیشنهاد طالبان بود که فقه حنفی اساس حل اختلافات در مذاکرات قرار بگیرد. برای عبور از این بن بست، تیم مذاکره کننده افغانستان پیش‌نهاد کرده است که فقه حنفی می تواند اساس حل اختلافات دو طرف باشد، مشروط به اینکه حقوق مذهبی و احوال شخصیه سایر اقلیت های مذهبی بدون هیچ گونه تبعیض به رسمیت شناخته شود. هرچند طالبان در رسانه ها اظهار کرده اند که حقوق سایر اقلیت های مذهبی، به خصوص شیعیان، احترام خواهد شد ولی این نگرانی هنوز هم وجود دارد که اگر فقه حنفی مبنای حل اختلاف در مذاکرات قرار بگیرد، وقتی مذاکرات به مرحله بررسی قانون اساسی کنونی میرسد، این موضوع بر حقوق اساسی شهروندان و مشخصا حقوق زنان که در فصل دوم قانون اساسی درج شده است، چه پیامدهایی خواهد داشت. اکثریت ۱۷۰۰[٦] زن (٦٤,٥٪) از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان و قندهار در در نظرسنجی اشتراک نمودند، ابراز نگرانی کردند که چنانچه فقه حنفی به عنوان مبنای حل اختلاف در مذاکرات قرار بگیرد، ممکن است حقوق اساسی زنان که در قانون اساسی فعلی گنجانیده شده به خطر بیفتد. یک چهارم آنها (٢٥,٦٪) گفتند که چنین نگرانی‌ای ندارند و ٤,٢٪ گفتند که مطمئن نیستند. وقتی پرسیده شد که آیا با موضع تیم مذاکره‌کنندۀ جمهوری اسلامی افغانستان موافق اند که فقه حنفی در صورتی می‌تواند مبنای حل اختلاف در مذاکرات قرار بگیرد که حقوق اقلیت‌های مذهبی دیگر بدون تبعیض به رسمیت شناخته شود، اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٥٧,٤٪) گفتند بلی در حالیکه ٣٨,٥٪ جواب منفی دادند. در ضمن، اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦٦,٣٪) گفتند که تیم مذاکره‌کنندۀ طالبان باید مشخص کنند که در کدام موضوعات و عرصه‌ها فقه حنفی می‌تواند مبنای حل اختلاف باشد و در کدام موارد دیگر نمی‌تواند؛ ولی اندکی بیش از یک پنجم پاسخ‌دهنده‌گان گفتند که لازم نیست. جالب است که در اغلب موارد پاسخ‌دهنده‌گان می‌گفتند که از بحث‌های جاری در دوحه آگاهی دارند، ولی راجع به این موضوع نزدیک به نصف پاسخ‌دهنده‌گان (٤٣,٥٪) گفتند که این این بحث اطلاع نداشتند در حالیکه تنها ٥٥,٩٠٪ آنها گفتند که از این موضوع مطلع بودند.

٤: مناقشه بر سر اصول اساسی مذاکرات

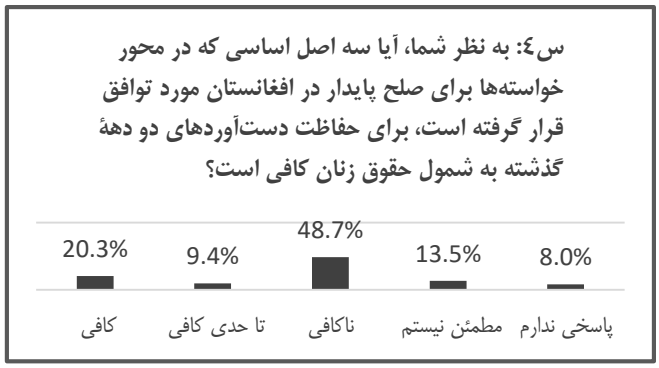
[٦] از ۳ الی ۲۵ نومبر (۲۰۲۰)، بشنو با ۱۷۰۰ خانم در ولایات هرات، قندهار، ننگرهار، بلخ، بامیان، هلمند و تخار نظرسنجی انجام داد. پاسخ‌دهنده‌گان در گروه سنی ۱۸ الی ٦٠ سال بودند و از سکتورهای جامعۀ مدنی، کارکنان خدمات عامه، معلمان، دانش‌جویان، علمای دین، تاجران و کارمندان بخش صحت نمایندگی می‌کردند.

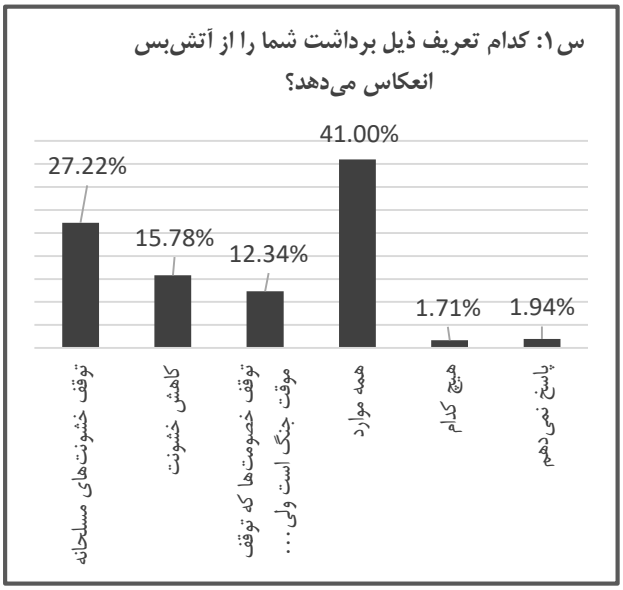
یکی از موضوعاتی کلیدی که روند گفت‌وگوها بر سر طرزالعمل مذاکرات را به کندی مواجه کرد این پیش‌نهاد تیم طالبان بود که موافقت‌نامه طالبان و آمریکا که در ۲۹ فبروری سال گذشته میلادی به امضاء رسیده بود، به عنوان یک اصل در مذاکرات بین‌الافغانی پذیرفته شود. در پاسخ به پیش‌نهاد فوق از سوی طالبان، تیم جمهوری اسلامی افغانستان چهار پیشنهاد را مطرح کردند: (۱) در صورت اصل قرار گرفتن موافقت‌نامهٔ طالبان و امریکا، اعلامیهٔ سه‌جانبهٔ میان افغانستان، امریکا و ناتو نیز باید عین جایگاه را داشته باشد، (۲) نه موافقت‌نامهٔ طالبان و امریکا و نه اعلامیهٔ سه‌جانبه میان افغانستان، امریکا و ناتو بلکه قطع‌نامهٔ لویه جرگه باید اصل قرار بگیرد، (۳) منافع ملی افغانستان باید اساس گفت‌وگوها باشد، و (٤) مراجعه به قرآن و حدیث برای حل اختلاف در جریان مذاکرات.[۷] بحث‌ها روی این پیش‌نهادها تا ۱۲ قوس سال جاری ادامه پیدا کرد تا دو جانب توانستند روی اصول مذاکره و

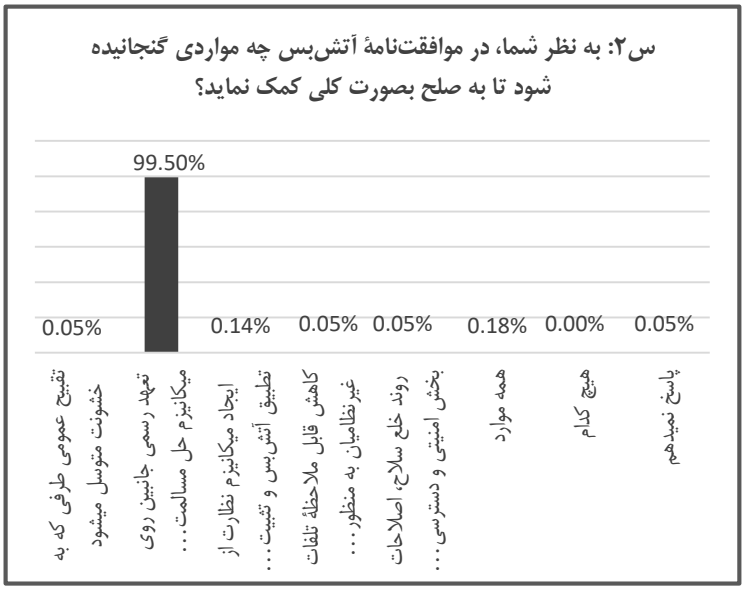
[۷] پیشنهادات از این قرار بودند: (۱) در صورت اصل قرار گرفتن موافقت‌نامهٔ طالبان و امریکا، اعلامیهٔ سه‌جانبهٔ میان افغانستان، امریکا و ناتو نیز باید عین جایگاه را داشته باشد، (۲) نه موافقت‌نامهٔ طالبان و امریکا و نه اعلامیهٔ سه‌جانبه میان افغانستان، امریکا و ناتو بلکه قطع‌نامهٔ لویه جرگه باید اصل قرار بگیرد، (۳) منافع ملی افغانستان باید اساس گفت‌وگوها باشد، و (٤) مراجعه به قرآن و حدیث برای حل اختلاف در جریان مذاکرات.

طرزالعمل مذاکرات صلح به توافق برسند:[8](۱) موافقت‌نامهٔ طالبان و امریکا که در فبروری سال گذشته میلادی امضاء شده است؛ (۲) خواست مردم افغانستان برای یک صلح پایدار در افغانستان؛ (۳) تعهد طرف‌های مذاکره‌کننده به صلح پایدار؛ (٤) ارادهٔ سازمان ملل متحد برای صلح پایدار در افغانستان.

نزدیک به نصف (٤٨,١٪) ۲۱۰۴ اشتراک‌کننده از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان و قندهار گفتند که آنها مطلع استند که طرفین روی چهار اصل اساسی به توافق رسیده‌اند و ٤٨,٤٪ گفتند که در این مورد آگاهی ندارند. اما وقتی پرسیده شد که آیا اطلاع داشتند که بحث روی این اصول اساسی دلیل کندی در روند مذاکرات بود، اکثریت (٦٣,٢٥٪) گفتند بلی و ٣٥,٦٪ گفتند نخیر. اکثریت پاسخ‌دهنده‌گان (٦٩,٩٪) اظهار نگرانی کردند که پذیرفتن توافق امریکا و طالبان به حیث یکی از اصول گفت‌وگوها ممکن است دست‌آوردهای دو دههٔ اخیر زنان را به خطر بیندازد در حالیکه ٨,٨٪ گفتند نگران نیستد و ٨٪ گفتند که تا حدودی نگران استند. وقتی پرسیده شد که سه اصل دیگر – خواست مردم افغانستان برای صلح پایدار، تعهد تیم‌های مذاکره‌کننده به صلح پایدار و خواست سازمان ملل متحد برای تضمین صلح پایدار – برای حفظ حقوق زنان کافی است، حدود نصف پاسخ‌دهنده‌گان (٤٨,٧٣٪) گفتند کافی نیست، ٩,٤٪ گفتند تا حدودی کافی است و تنها یک پنجم (٢٠,٣٪) گفتند که این اصول برای حفظ دست‌آوردهای زنان کافی است.

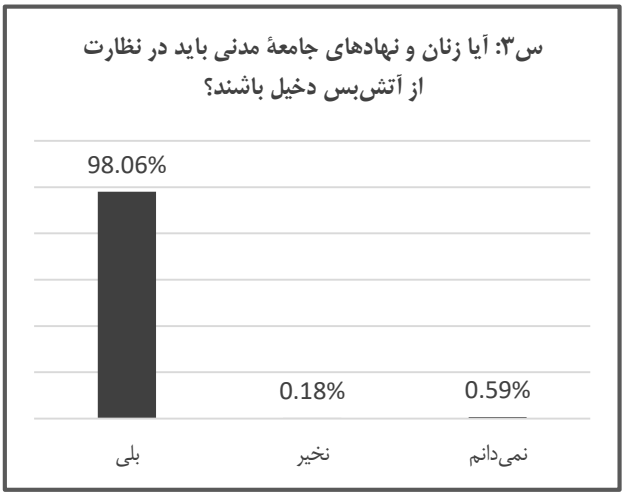
۵: آتش‌بس همه جانبه در افغانستان

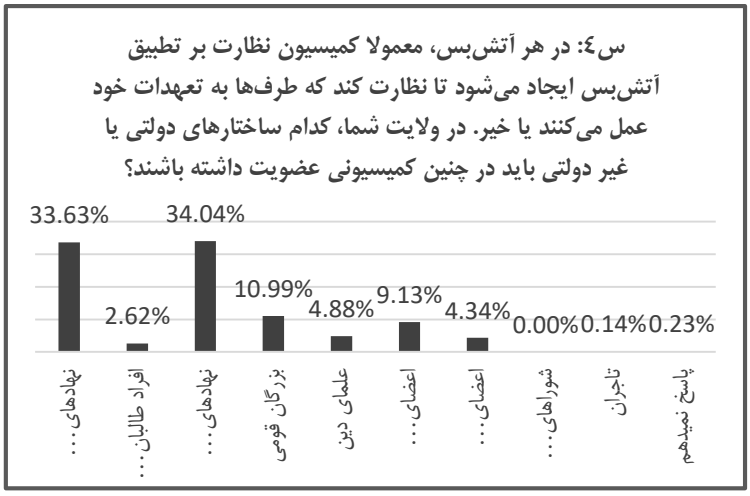

[8] Ali Yawar Adili, "Intra-Afghan Talks (1): Rules of procedure agreed, but still no agenda as talks resume." Afghanistan Analysts Network, 03 January 2021. https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/intra-afghan-talks-1-rules-of-procedure-agreed-but-still-no-agenda-as-talks-resume/

[9] از ٦ الی ٢٨ جنوری (٢٠٢١)، بشنو با ٢١٠١ خانم در ولایات هرات، قندهار، ننگرهار، بلخ، بامیان، هلمند و تخار نظرسنجی انجام داد. پاسخ‌دهنده‌گان در گروه سنی ١٨ الی ٦٠ سال بودند و از سکتورهای جامعهٔ مدنی، کارکنان خدمات عامه، معلمان، دانش‌جویان، علمای دین، تاجران و کارمندان بخش صحت نمایندگی می‌کردند.

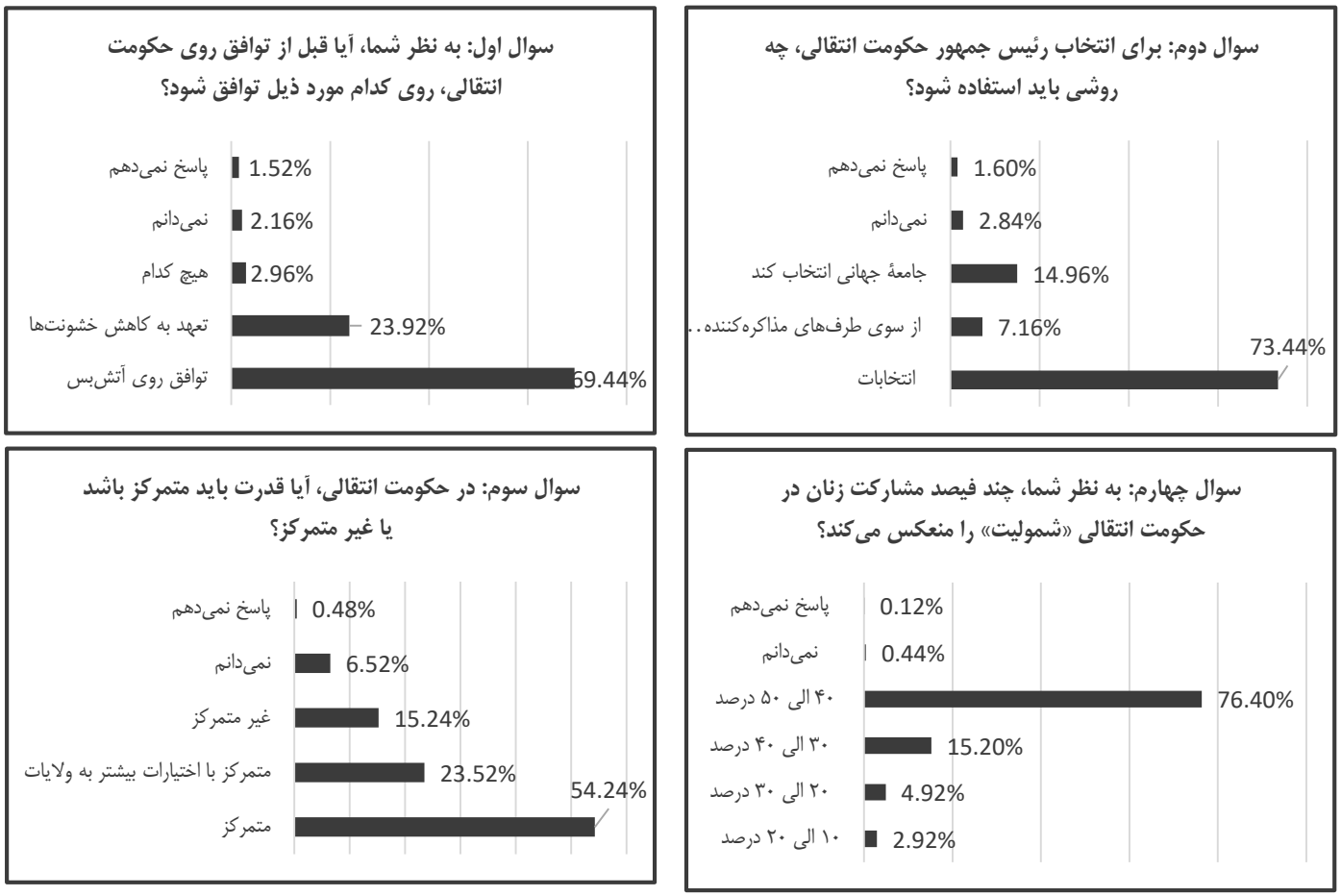
از آغاز مذاکرات میان تیم‌های مذاکره‌کنندهٔ جمهوری اسلامی افغانستان و طالبان در ۲۲ سنبلهٔ سال ۱۳۹۹، توافق روی یک آتش‌بس همه‌جانبه یکی از موضوعات کلیدی گفت‌وگوها بوده است. اما تا کنون بصورت رسمی هیچ تعریفی از آتش‌بس همه‌جانبه یا هم کاهش خشونت‌ها از سوی طرف‌های مذاکره‌کننده در دسترس قرار داده نشده است. ولی بصورت کلی آتش‌بس به تعهد جوانب درگیری برای پایان دادن به تمام رفتارهای تهاجمی و هر عمل دیگر که ممکن است روحیهٔ آتش‌بس را تخریب کند، اطلاق می‌شود. تا کنون تیم جمهوری اسلامی افغانستان تأکید کرده‌اند که توافق بر سر آتش‌بس همه‌جانبه باید پیش از آغاز مذاکرات صلح حاصل شود ولی تیم مذاکره‌کنندهٔ طالبان اصرار نموده‌اند که موضوع آتش‌بس باید یکی از مباحث در آجندای مذاکرات صلح باشد. تا حال هیچ بحثی میان طرفین برای خاتمه دادن به تمام خشونت‌ها صورت نگرفته و هیچ تعهدی در این خصوص از سوی طرفین سپرده نشده است. انتظار می‌رود که با شروع دور دوم مذاکرات بین‌الافغانی این موضوع نیز مورد بحث قرار بگیرد.

با توجه به اینکه تعریف مشخصی از آتش‌بس از سوی طرف‌های مذاکره‌کننده ارائه نشده است، بشنو از ۲۲۱۲ زن از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان، قندهار، دایکندی، پنجشیر، جوزجان، فراه، فاریاب، بادغیس، بغلان، پکتیا و کنر پرسید که کدام تعریف برداشت آنها از آتش‌بس را بازتاب می‌دهد. از میان پاسخ‌دهنده‌گان، ۲۷,۲۲٪ آتش‌بس را توقف خشونت‌های مسلحانه تعریف کردند، ۱۵,۷۸٪ آنرا کاهش خشونت‌ها توصیف کردند، ۱۲,۳٤٪ گفتند آتش‌بس به معنای توقف موقت خصومت‌ها است و ٤۱٪ گفتند ترکیبی از تمام موارد فوق. پاسخ‌دهنده‌گان افزودند که به منظور اینکه آتش‌بس برای پروسهٔ صلح بصورت کل مفید واقع شود، تقریبا تمام پاسخ‌دهنده‌گان (۹۹,۵٪) گفتند که یک میکانیزم رسمی حل اختلاف برخاسته از جریان تطبیق آتش‌بس باید از سوی طرفین در توافق‌نامهٔ آتش‌بس گنجانیده شود. پاسخ‌دهنده‌گان برای عضویت در کمیسیون نظارت بر آتش‌بس، ٪۳٤,۰٤ جامعهٔ مدنی را پیشنهاد کردند، ۳۳,٦۳٪ نهادهای دولتی در سطح ولایت را پیشنهاد کردند، ۱۰,۹۹٪ بزرگان قومی را پیشنهاد کردند، ۹,۱۳٪ اعضای شوراهای ولایتی را پیشنهاد کردند، ٤,۸۸٪ عالمان دین را پیشنهاد کردند، ٤,۳٤٪ شوراهای ولسوالی و قریه را پیشنهاد کردند و ۲,٦۲٪ نمایندگان

[۱۰] از ۱۱ مارچ الی ۷ اپریل (۲۰۲۱)، بشنو با ۲۲۱۲ خانم در ولایات هرات، قندهار، ننگرهار، بلخ، بامیان، هلمند، تخار، پنجشیر، جوزجان و دایکندی نظرسنجی انجام داد. پاسخ‌دهنده‌گان در گروه سنی ۱۸ الی ٦۰ سال بودند و از سکتورهای جامعهٔ مدنی، کارکنان خدمات عامه، معلمان، دانش‌جویان، علمای دین، تاجران و کارمندان بخش صحت نمایندگی می‌کردند.

محلی طالبان را پیشنهاد کردند. بر علاوه، اکثریت مطلق پاسخ‌دهنده‌گان (۹۸,٦٪) به این باور بودند که زنان و جامعهٔ مدنی باید در نظارت از تطبیق آتش‌بس مشارکت داشته باشند.

٦: حکومت انتقالی صلح

به تاریخ ۲۸ فبروری ۲۰۲۱،[1] امریکا مسوده‌ای تحت عنوان توافق‌نامهٔ صلح را با رهبران سیاسی و حکومت افغانستان شریک کرد که قرار بود در کنفرانسی در ترکیه مورد بحث قرار بگیرد. این توافق‌نامه که از سوی رسانه‌ها نیز به نشر رسیده، سه بخش دارد: (۱) اصول اساسی برای قانون اساسی جدید و دولت آینده، (۲) دولت انتقالی و شرایط حکومت‌داری و تأمین امنیت در آن و نقشهٔ راه برای آوردن تغییرات در قانون اساسی، (۳) شرایط توافق‌شده برای برای یک آتش‌بس دایم و همه‌جانبه. در واکنش به این طرح، طالبان گفته‌اند که آنرا بررسی می‌کنند[2] ولی رئیس جمهور غنی طرح

[1] Tolonews. 28 February 2021, "Áfghanistan Peace Agreement." https://tolonews.com/pdf/pdf.pdf
[1] Gannon, Kathy. 8 March 2021, [2]"US presents warring Afghan sides with draft peace agreement," MilitaryTimes. https://www.militarytimes.com/news/your-military/2021/03/08/us-presents-warring-afghan-sides-with-draft-peace-agreement/

خودش را پیش‌کش کرده است که سه مرحله دارد:[۳](۱) تفاهم روی توافق سیاسی و آتش‌بس که از سوی نهادهای بین‌المللی نظارت شود، (۲) انتخابات ریاست جمهوری و تأسیس حکومت صلح، و (۳) تهیه قانون اساسی، عودت مهاجرین و برنامه‌های انکشافی. طالبان تا کنون بصورت رسمی به این طرح واکنش نشان نداده‌اند ولی ابزار کرده‌اند که آنها در ماه دسامبر سال ۲۰۲۰ طرح سه‌ماههٔ کاهش خشونت‌ها را با جانب امریکا شریک نموده‌اند.

بیش از نیمی از ۲۵۰۰[۴]پاسخ‌دهنده از ولایت‌های هرات، بلخ، ننگرهار، هلمند، تخار، بامیان، قندهار، دایکندی، پنجشیر، جوزجان، فراه، فاریاب، بادغیس، بغلان، پکتیا و کنر (۶۹,۴٪) گفتند که قبل از توافق روی حکومت انتقالی صلح، روی آتش‌بس توافق شود و ۲۳,۹٪ گفتند روی کاهش خشونت‌ها تعهد شود. در ضمن، وقتی پرسیده شد که از نظر پاسخ‌دهنده‌گان چند درصد اشتراک زنان در حکومت انتقالی شمولیت را منعکس خواهد کرد، ۷۶,۴٪ گفتند که ۴۰ الی ۵۰ درصد، ۱۵,۲٪ گفتند ۳۰ الی ۴۰ درصد و ۴,۹۲٪ گفتند ۲۰ الی ۳۰ درصد. این پاسخ‌ها نشان می‌دهد که حضور و مشارکت کمتر از ۴۰٪ زنان دولت انتقالی صلح را همه‌شمول نخواهد کرد. لذ علاوه، سه چهارم پاسخ‌دهنده‌گان (۷۳,۴۴٪) گفتند که بهترین روش برای گزینش رئیس جمهور حکومت انتقالی انتخابات است در حالیکه ۱۴,۹۶٪ گفتند جامعهٔ جهانی انتخاب کند و ۷,۱۶٪ گفتند طرف‌های مذاکره‌کننده انتخاب کنند. از سوی دیگر، حدود نصف پاسخ‌دهنده‌گان (۵۴,۲۴٪) به این نظر بودند که قدرت در حکومت انتقالی متمرکز باشد ولی ۱۵,۲۴٪ دیگر گفتند که در حکومت انتقالی قدرت باید غیرمتمرکز باشد.

[1] AlJazeera. 5 April 2021, "Afghan president proposes three-phase peace roadmap: Report." https://www.aljazeera.com/news/2021/4/5/afghan-leader-proposes-peace-road-map-in-three-phases-document

[۴] از ۱ مارچ الی ۳۰ اپریل (۲۰۲۱)، بشنو با ۲۵۰۰ خانم در ولایات هرات، قندهار، ننگرهار، بلخ، بامیان، هلمند، تخار، پنجشیر، جوزجان، دایکندی، فراه، فاریاب، بادغیس، بغلان، پکتیا و کنر نظرسنجی انجام داد. پاسخ‌دهنده‌گان در گروه سنی ۱۸ الی ۶۰ سال بودند و از سکتورهای جامعهٔ مدنی، کارکنان خدمات عامه، معلمان، دانش‌جویان، علمای دین، تاجران و کارمندان بخش صحت نمایندگی می‌کردند.